

УДК 781.6

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-1-11>**Віктор БІЛОБЛОВСЬКИЙ,***orcid.org/0000-0001-9503-6978*

аспірант кафедри вокального мистецтва

Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

(Київ, Україна) *v_strannik1980@gmail.com*

КОНЦЕПТ «ІНТЕРПРЕТАЦІЯ» В ІСТОРІЇ, ТЕОРІЇ ТА МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

У статті проаналізовано літературу з питань “інтерпретації” у гуманітарних науках: літературознавстві, культурології, музикознавстві. Розглянуто вчення Ф. Шлейєрмахера, В. Дільтея. Г.-Г. Гадамера, М. Гайдеггера з точки зору герменевтики. Проналізовано роботи українських науковців що переймалися питаннями музичної інтерпретації: Л. Гаврілова, Л. Касьяненко, О. Котляревського, О. Ляшенка, Л. Мельник, В. Москаленка, І. Полумсяк, В. Приходько, Л. Псарьова, Т. Рощина, О. Самоїленко.

Визначено, що інтерпретація в етимологічному значенні є більш поглибленим її розумінням, а саме: тлумаченням музики; новим баченням музичного тексту; емпатією виконавця на музичний текст і вдосконалення професійної майстерності; пошук свого стилю крізь досвід іншого і навпаки. Розкрито ланцюг взаємодій, триєдність «Твір – Виконавець – Інтерпретація» і його значення як «когнітивного трикутника».

Питання взаємодії «когнітивного трикутника» в музичній інтерпретації: інтерпретації, пам'яті, смислу, жанру, мови, стилю, тексту. Виділено поняття музичного тексту, що являє собою головним елементом музичної інтерпретації. Типологізовано сучасну музичну інтерпретацію відповідно різних характеристик. У тексті виділено взаємозалежні складові: слухацьку, композиторську, редакторську, словесну, виконавську, режисерську, технологічну, музикознавчу, критичну думку. Визначено типи інтерпретації, їх характеристика. Виокремлено поняття художньої інтерпретації як тексту для подальших змін. Підкреслено значення художньої інтерпретації, існування інтерпретації в художній події так і поза нею. Окреслено ряд питань для подальшої розвідки значення художньої інтерпретації. Технологічна інтерпретація розглянута як зв'язуючий елемент між технологіями і сучасною наукою, у тому числі музикознавство. Наголошено на зміні значення технологічної інтерпретації в сучасному музикознавстві. Окреслено вплив звукозапису на формування об'єктивної думки музичної інтерпретації на твір. На прикладі фіксації музичного твору за допомогою звукозапису, розглянуто один з видів інтерпретації, де важливу роль відіграє інтерпретатор.

Ключові слова: інтерпретація, музична інтерпретація, художня інтерпретація, виконавець, звукозапис, музичний твір, звукорежисер.

Viktor BILOBLOVSKIY,*orcid.org/0000-0001-9503-6978*

Postgraduate student at the Department of Vocal Art

National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

(Kyiv, Ukraine) *v_strannik1980@gmail.com*

THE CONCEPT OF “INTERPRETATION” IN HISTORY, THEORY AND MUSICAL ART

The article analyzes the literature on “interpretation” in humanities: literary studies, cultural studies, musicology. The teachings of F. Schleiermacher and V. Dilthey are considered. G.-G. Gadamer, M. Heidegger from the point of view of hermeneutics. The works of Ukrainian scientists concerned with issues of musical interpretation were analyzed: L. Gavrilova, L. Kasyanenko, O. Kotlyarevskiy, O. Lyashenko, L. Melnyk, V. Moskalenko, I. Polumsyak, V. Prykhodko, L. Psaryova, T. Roschyna, O. Samoilenko.

It was determined that interpretation in the etymological sense is a more in-depth understanding of it, namely: interpretation of music; a new vision of the musical text; the performer's empathy for the musical text and improvement of professional skills; finding one's own style through the experience of another and vice versa. The chain of interactions, the trinity “Work – Performer – Interpretation” and its meaning as a “cognitive triangle” are revealed. The question of interaction of the “cognitive triangle” in musical interpretation: interpretation, memory, meaning, genre, language, style, text. The concept of musical text, which is the main element of musical interpretation, is highlighted. Modern musical interpretation is typologized according to different characteristics. Interdependent components are highlighted in the text: listening, compositional, editorial, verbal, performing, directorial, technological, musicological, critical opinion. The types of interpretation and their characteristics are defined. The concept of artistic interpretation as a text is singled out for further changes. The importance of artistic interpretation, the existence of interpretation in an artistic

event and outside it is emphasized. A number of questions are outlined for further exploration of the meaning of artistic interpretation. Technological interpretation is considered as a connecting element between technologies and modern science, including musicology. Emphasis is placed on the changing significance of technological interpretation in modern musicology. The effect of sound recording on the formation of an objective opinion of musical interpretation of a work is outlined. Using the example of recording a piece of music using a sound recording, one of the types of interpretation is considered, where the interpreter plays an important role.

Key words: *interpretation, musical interpretation, artistic interpretation, performer, sound recording, musical work, sound engineer.*

Постановка проблеми. Сучасне мистецтвознавство, що перебуває в епоху метамодернізму, вимагає нові підходи, вимагає переоцінку системи функціонування музичних категорій. Музична інтерпретація не є виключення. Використання технологій, інформації як інструменту для формування музичного тексту вимагає переосмислення наукових робіт в області музичної інтерпретації в історичному, музичному контексті.

Аналіз досліджень. Поняття інтерпретації розглядається у гуманітарних науках: літературознавстві, культурології, музикознавстві. Так, у літературознавстві інтерпретація може бути логізованим відображенням дійсності в різноманітних формах мовної фіксації (І. Полумсяк) на відміну від музичного твору, який спочатку існує тільки у запису, нотному тексті від композитора. Композитор уявляє свій розвиток подій, а далі нотний текст потрапляє до виконавця, який його відтворює відносно свого досвіду, здібностей, часу, країни, стилю тощо. Це народження «виконавської інтерпретації» свідчить про різні шляхи, види та її форми. Приміром, походження автора, виконавця, часу і стилю певного періоду. Інтерпретацію, як складне, неоднозначне поняття спробуємо вивчити на основі робіт вчених і дослідників різних галузей. Єдності у визначенні різними вченими не існує, оскільки інтерпретація є складною дефініцією.

Теоретичною основою культурологічної літературознавчої інтерпретації є роботи Ф. Шлейєрмахера, В. Дільтея. У Ф. Шлейєрмахера розкрити принципи інтерпретації текстів. Спілкування між автором тексту й інтерпретатором, шляхом абстракції, де автор звертає увагу на роль конгеніальності їх особистостей для повного розуміння тексту. За Ф. Шлейєрмахером та В. Дільтеєм, німецькі філософи Г.-І. Гадамер, М. Гайдеггер, польський мислитель П. Рікер розглядали процес інтерпретації досвіду людини, втіленого в матеріальній і духовній культурі особистості. Головною ідеєю цього є розуміння внутрішнього світу автора. Інтуїтивне розуміння чогось “реального” у світі шляхом використання досвіду. Текст є головним елементом матеріальної та духовної культури особистості.

Мета інтерпретації – передача думок автора, зафіксованих у тексті. Ігнорується вірогідність внесення нового у процес розуміння тексту, зумовлене власним відношенням інтерпретатора до твору. Розуміння виступає трансцендентальною функцією суб’єкта, орієнтованого на пізнання психіки, намірів іншої людини. Ф. Шлейєрмахер, В. Дільтей зароджують взаємодію тексту в основі з автором та інтерпретатором, що намагається зрозуміти, сприйняти текст.

В культурологічному аспекті проблематику художньої інтерпретації розглядають Е. Колесник, Є. Гуренко та інші. Інтерпретацію в музикознавстві піддають аналізу Л. Гаврілова, Л. Псарьова, В. Москаленко.

Мета статті полягає у визначенні особливостей концепту «інтерпретація» в науковій літературі. **Методологія роботи** включає наукові методи (джерелознавчий, історичний, узагальнюючий) і прийоми порівняльного аналізу для розкриття специфіки інтерпретації.

Наукова новизна роботи наукова новизна статті полягає у розкритті специфіки поняття «інтерпретації, музичної інтерпретації» на основі вивчення наукових джерел з точки зору текстів, їхнього розуміння виконавцями і реципієнтами у напрямках написання, відтворення, нової реалізації крізь досвід виконавця, колективної пам’яті, змісту в історії та сучасності, жанровому і мовному різноманітті. *Художня інтерпретація характеризується схильністю до множинності змін. Технологічна інтерпретація обґрунтована взаємозв’язком між наукою, музикою і технологіями.*

Виклад основного матеріалу. Існують сучасні підходи і методи до систематизації музичної інтерпретації. Серед них методи історичного, систематичного і порівняльного аналізу спрямовані на виявлення виконавської специфіки твору солістом, групою солістів, включаючи виконавську інтерпретацію в запису. Хоча історично це відноситься до інструментальної, вокальної практики і диригування з кінця XVIII ст. Німецький письменник музикознавець Густав Шиллінг торкається питань інтерпретації у монографії «Музична динаміка або вчення про виконавство в музиці» (1848).

Відомі роботи німецького теоретика музики, історика музики, музичного педагога Гуго Рімана «Музичний лексикон» (1882). Про інтерпретацію на прикладі дев'ятої симфонії Бетховена писав Ріхард Вагнер (1873).

Поняття «інтерпретації» найчастіше відноситься до класичної музики, оскільки в ній має значення точне виконання записаного композитором нотного тексту, але для поп-музики, джазу, фольклору поняття «інтерпретації» важливе і відіграє свою роль.

Почнемо з розгляду та розуміння слова інтерпретація. Інтерпретація походить з латини *interpretatio*. Словник *wordsense* перекладає *interpretatio* як: *explanation* – пояснення, *exposition* – експозиція, *interpretation* – інтерпретація, або *translation* – переклад, *version* – версія, *signification*, *meaning* – значення, *explanation of one expression by another* – значення визначення.

У Словнику онлайн з латини і Латинському словнику *latin-dictionary.net* також є переклад інтерпретації як «значення». У Словнику *Perseus* Норрег зазначається, що інтерпретація з латини це: «*explanation* – пояснення, *exposition* – експозиція, *interpretation* – інтерпретація». У Кембриджському словнику *interpretation* як: *an explanation or opinion of what something means* – пояснення або думка про те, що щось означає. Або *a particular way of performing a piece of music, a part in a play, etc.*: особливий спосіб виконання музичного твору, роль у виставі тощо. В Українському тлумачному словнику зазначено, що інтерпретація є розкриттям «змісту чого-небудь; пояснення, витлумачення. Творче розкриття образу або музичного твору виконавцем».

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови за словами С. Кримського зазначено, що інтерпретація (лат. *interpretatio*, від *interpreter*) є роз'ясненням, перекладом. Вміщує залежність від використання інтерпретації: В широкому сенсі – зображення, дешифрування, чи моделювання однієї системи (тексту, твору, подій, фактів життя) в іншому сенсі -конкретно визначеній, зрозуміліший чи загально прийнятій. В мистецтві інтерпретація це форма передачі, відтворення художнього явища. Таке відтворення є характерним для виконання художнього тексту (літературного, музичного, театрального тощо), коли реалізується співучасть виконавця у створенні можливих варіантів передачі змісту цього тексту. В сучасній логіці та методології науки інтерпретація є побудовою систем (чи системи) об'єктів, які складають предметну область значень базових термінів теорії, що досліджується,

і задовольняють вимогам істинності її положень. Інтерпретація здійснюється шляхом ізоморфного (схожою за формою) відображення елементів вихідної теорії в елементах іншої, змістовно фіксованої системи, яка реалізує аксіоми (принципи) теорії, має спільну з нею структуру. Таких систем може бути багато. Окрема реалізація аксіом теорії, що вибрана з множини її інтерпретацій, зветься моделлю. Інтерпретація – це процедура, зворотна формалізації. Інтерпретація називається семантичною (близькою), якщо вона здійснюється в межах формалізованих виразів теорії і полягає в знаходженні таких їх значень, за яких вони перетворюються на істинні твердження. Інтерпретація є емпіричною (багатою), коли вона відбувається шляхом переведення теоретичних висловлювань у фактологічні, що потребує операціоналізації понять та їх співставлення з результатами вимірювань емпіричних об'єктів теорії. Інтерпретація посилює пізнавальну цінність теоретичних систем та, зводячи абстрактні терміни до конкретних, відкриває шлях до перевірки положень досліджуваної теорії.

З вищесказаного зазначимо, інтерпретація включає в себе сенс поняття значення (твору) або пояснення значення. Відтворення значення (твору), і якщо ми виходимо за рамки значення (твору) то пояснення як значення (твір) існує в системі. Для існування вищесказаного процесу, а саме існування поняття “значення” або твору, художнього явища, має відбуватися взаємодія. Автора з твором. Або **Автор – Твір – Автор**.

Наступний рівнем взаємодії є **Автор – Твір – Реципієнт**, в музичному змісті слухач, критик, музикант. Наявність культурологічної моделі розглядає українська культуролог О. С. Колесник (Колесник, 2020: 11). Ідеї трикомпонентності притаманна дослідженням інтерпретації української музикознавиці Ю. Ніколаєвській. Вона зазначає, що музичне виконавство представляє собою елемент музичного мистецтва, існує цей елемент в поєднанні трьох компонентів: «**Твір-Виконавець-Інтерпретація**» (Ніколаєвська, 2020: 100).

Авторка інших роботах розглядає музично-комунікативні системи як «композитор – виконавець – слухач» вважає це інтерпретативним феноменом (Ніколаєвська, 2020:2).

Перелік **Автор – Твір – Реципієнт, Створення – Виконання – Сприймання музики, «Твір – Виконавець – Інтерпретація» Композитор – Виконавець – Слухач**, ми спостерігаємо всю палітру прояву інтерпретації як на рівні розуміння, викладення, інтерпретації тексту так і поза текстом.

Виконавська інтерпретація музичного твору не залишає осторонь і продовжує бути предметом вивчення музикантів, виконавців, диригентів, продюсерів. Тут можна відзначити праці В. Белікова, Ч. Пенчен, У. Молчко, А. Кравченко, В. Драганчук О. Фрайт в своїх працях розкривають зв'язок інтерпретації з виконавством. Серед українських науковців питання інтерпретації аналізується у Л. Касьяненко, О. Котляревського, О. Ляшенка, В. Москаленка, О. Самойленко, В. Приходько, Т. Роциної та ін.

У музикознавстві використовуються три різні значення «інтерпретації»: а) широке значення, коли цим терміном позначається дана галузь наукового знання; б) сама діяльність задля осмислення-тлумачення музичного твору; в) більш вузьке значення, коли терміном «інтерпретація» позначається результат такої діяльності.

У наукових роботах інтерпретація класифікується й у вузькому критичному значенні – як закінчений процес осмислення, та звукової, виконавської реалізації музикантом нотного тексту. Ці питання піднімала Л. Касьяненко «Вузьке розуміння інтерпретації доречно до музики, що формувалася до етапу звукозапису, можливості фіксувати, записувати твори на фізичні носії.

У широкому сенсі інтерпретація розглядається не лише як виконавство, а будь-яке трактування музичного твору, що має призвести до глибинного розуміння його змістово-сміслової концепції. Такі питання розглядали В. Москаленко, О. Самойленко. Широке розуміння «інтерпретації» вміщує весь спектр сучасного бачення творів, починаючи від перфоменсів до різноманіття варіацій.

Приміром, український науковець В. Москаленко визначає музичне інтерпретування як організовану інтелектом творча діяльність музичного мислення, яка спрямована на розкриття виразно-сміслових можливостей музичного твору. Автор розробив систему що містить опис виконавського процесу, що складається з: інтерпретація-інтерпретування; інтерпретаційна версія, види інтерпретацій, стиль музичної творчості, що визначає спрямованість творчої діяльності (Москаленко, 1994).

Автор зазначає про відміни у змісті та способі існування інтерпретаційних версій музичного твору. Виділяє інтерпретації: слухацька, редакторська, виконавська, композиторська, режисерська, технологічна та музикознавча, виконавське перекладення. На його думку, «слухацька інтерпретація музичного твору живе у слухових уявленнях музиканта, що стають підставою для формування іншого звучання». Вчений вважає, що «редактор-

ська інтерпретація» є підсумком адаптації завдань текстологічного, виконавського або педагогічних варіантів тексту музичного твору. Про інший вид інтерпретації – виконавську інтерпретацію – автор представляє як нове «звучанням без порушення внутрішньої структури композиції». Виконавське перекладення автор розглядає виконання твору на інструментах іншого типу (Москаленко, 2013:18).

Дослідник розглядає й характеризує інші види інтерпретації. **Композиторська** інтерпретація автором розглядається як переробка *словесного*, матеріалу з іншого твору, або використання музично-стильової системи іншого автора, в іншого при збереженні тексту. **Словесна** інтерпретація займає окремий вид. **Композиторська** інтерпретація може виражатися в багатьох формах. Використання жанру як музичної транскрипції, запозичення музичних фраз, стилізація, колаж, використання структури. Автор наголошує що це використовується в пісенній формі, романсу, опери, балету, мюзиклу тощо. **Режисерська** інтерпретація розглядається при зміні змісту художнього твору, внутрішній структурі, розуміння твору. **Технологічна** інтерпретація виникає при використанні технологічних інструментів. Москаленко зазначає інтерпретація виникає в процесі запису виконання; у подальшій технічній роботі, на етапі формування фінального звучання. **Музикознавча** інтерпретація представлена автором як вираз музичного твору «не музичною», найчастіше вербальною мовою.

Отже, В. Москаленко розглядає інтерпретацію на естетично теоретичному рівні та інтерпретацію за рамками трактування тексту. Визначальним є думка, що розкриває процеси поза функціонування класичної музичної школи. Автор виділяє технологічну інтерпретацію як одну із заключних понять. Хоча саме технологічна інтерпретація являє собою основу сучасного розуміння інтерпретації. Технологічні можливості користуванням текстом, фіксація тексту форматування тексту, це представляє головну складову розвитку інтерпретації думки. Необхідно відокремити музикознавчу інтерпретацію, що являє собою окремий пласт розуміння музиці в цілому. Саме формування думки по відношенню того чи іншого твору до стилю, жанру, епохи і в цілому музики породжують нові проєкції як на твори так і на авторів. Не виключення являється собою і слухацька аудиторія, що приймає в процесі формування інтерпретаційної думки не останню роль.

Українська мистецтвознавиця Л. Мельник розширює обрії музичної інтерпретації, виділивши це інтерпретацію музично-журналістську. Вона

виражена, відстороненою, «немузичною» мовою, і пов'язана з музикознавчою інтерпретацією. Автор трактує даний вид інтерпретації не як сферу суто наукового пізнання, а як будь-якого вербалізованого знання про музику. Музично-журналістська інтерпретація входить в коло широкої інтерпретаційної сфери, об'єднано принципом – «вербалізації невербального». Мельник наводить послідовність «Інтерпретація – Комунікація». Де комунікація являється головною функцією музикознавчої критики та журналістики (Мельник, 2011: 24).

Українська вчена Олександра Самойленко також вивчає інтерпретацію та виокремлює три різновиди – ужиткову (звичаєву або повсякденну), наукову (теоретико-аналітичну) та художню (мистецьку) (Самойленко, 2011: 5).

Вид ужиткової інтерпретації базується на думці німецького філософа Х.-Г. Гадамера про «передсуду» – «передрозуміння»: особистісною психосемантикою свідомості, що визначає вибір «мови свідомості» як мови інтерпретації (Ляшенко, 2011:59). Повсякденність, інтерпретаційний досвід кожного є відправною точкою до наступних видів інтерпретації. «Банальні» категорії успішність – неуспішність (повнота – неповнота), подолання когнітивного дисонансу, стали визначальними для даного виду. Інтерпретації. Пари категорій антиподів формують і розвивають інтерпретацію, змушують її до досягнення.

Наукова та художня інтерпретації направлені на досягнення розвитку здатностей людської свідомості. Для наукової інтерпретації стають істина – не-істина (брехня), доведеність – не-аргументованість; для художньої інтерпретації представленість, ясність («зрозумілість»), знакова визначеність, конкретність – втаємниченість, символічна зашифрованість. Іншими словами наявність та використання професійних дефініцій для надання експертної оцінки. Розкриваючи риси наукової та художньої інтерпретації Самойленко визначає зв'язок з реальними процесами життя що в науковій так і художній інтерпретації. Результат має бути це розуміння умовності, розуміння співіснування реального та умовного, їх взаємного перетікання у життєвому світі людської культури.

Крім того, О. Самойленко пропонує чотири види інтерпретації: композиторська (мистецько-авторська), виконавська (художньо-авторська), слухацька (співтворчо-авторська), музикознавча (науково-художня співтворчо-авторська). Авторка вважає, що головним творчим конфліктом між композиторською і музикознавчою інтерпретаціями є алгоритми методів досягнення власних

цілей. Композитор через призму свого бачення досягає «чужого» – інтертекстуального поля музики. Музикознавець, скориставшись думкою, що сформована «чужим» світосприйняттям, дістається своєї мети – «свого». Суперечність думок полягає у використанні матеріалів «чужого» і «свого» задля формування цілісності. Рух і форма музичної інтерпретації у композитора та музикознавця різні. Шлях композитора веде від образу, переживання до логічної структури музики. Шлях музикознавця спонукає до рух від поняття, раціональної конструкції – до переживання музичного образу. Тому напрямок композитора і музикознавця в розрізі інтерпретації діаметрально протилежні. Композитор рухається від переживання до структури, музикознавець від структури до переживання. Але є й спільне – в емпатії, у співпереживанні та розумінні музики. Це особливість є складовою поняття художня інтерпретація, яка ближче до предмета нашого дослідження. оскільки наші думки збігаються з тим, що інтерпретація є «інтелектуально-емоційною реакцією суб'єкта на певну сукупність відчуттів, уявлень, поняття та сприймання (за О. Лисенком).

Тому слушними є й думки О. Самойленко про музичну інтерпретацію через розуміння великого «когнітивного трикутника». Інтерпретація, пам'ять, смисл. Зовнішні складові когнітивного трикутника у поєднанні, взаємодії пам'яті смислу та інтерпретації. Він подорожує внутрішній трикутник, який автор називає феноменом розуміння або малий «когнітивний трикутник». Він в свою чергу складається: в основі – жанр і мова, у вершині – стиль, у центральній площині – текст». Малий трикутник є відображенням великого зсередини, він стає механізмом дії. Великий трикутник знаходить змогу «побачити» та здійснити себе у малому. Саме так співвідносяться між собою «великий трикутник» розуміння та вписаний у неї «малий трикутник» теорії інтерпретації. Особливо цінним є розгляд виконавської (художньо-авторської) інтерпретації у О. Самойленко.

Тут згадуємо про те, що до середини XVIII століття мистецтво інтерпретації було тісно пов'язано з композиторською діяльністю, оскільки автор твору здебільшого був і його виконавцем. Поширення з XIX століття концертної діяльності обумовило утвердження виконавського типу інтерпретації. А з другої половини століття почала формуватися й теорія інтерпретації для вивчення різних шкіл, естетичних виконавських принципів, технологічних проблем у виконавстві. У XX столітті затвердилися основні принципи теоретичного і практичного значень з інтерпретації музичних творів.

Повертаючись до вивчення класифікацій інтерпретації, можна зазначити про існування можливостей інтерпретації, які так чи інакше продовжують і поглиблюють її значення. Українська музикознавиця Юлія Ніколаєвська класифікує інтерпретацію з роз'ясненням: ужиткову інтерпретацію, що базується на сходженні від конкретного до абстрактного, прийнятна для процесу пізнання взагалі); наукову інтерпретація зазначається у двох її формах – емпірична й семантична; художня або творча інтерпретація, що призводить до народження артефакту виконавського мистецтва.

Певна варіативність чи варіабельність притаманні музичному твору. Тому доречним є вивчення варіативного потенціалу твору у О. Котляревської. На її думку, композиторське бачення твору складається зі сфери «позначеного» і «непозначеного». «Позначене» виражене в тексті, реалізація тексту відбувається у вказівках, точних і неточних. Неточні вказівки в свою чергу поділяються на стильову ясність і на свободу трактування образності. Крім неточних авторських вказівок з цією свободою пов'язане «непозначене» – «різні форми взаємодії тексту, підтексту та контексту». Саме в огляді «непозначеного» та стильову ясність і на свободу трактування образності проявляється потенціал музичної інтерпретації (Котляревська, 1996: 7). Виконавську інтерпретацію О. Котляревська трактує як результат особливої художньої діяльності свідомості (Котляревська, 1996: 19).

Оскільки музичне виконавство, перфоманс представляє собою частину музичного мистецтва це формує та урізноманітнює виконавську музичну інтерпретацію.

Важливим питанням в музикознавстві є наявність категорії художньої інтерпретації. «Художня» яка стосується мистецтва, і відтворюється дійсності в образах. Так О. Ляшенко вважав, що працюючи над нотним текстом, виконавець переводить його зміст з «нехудожньої системи в художню», використовуючи всю палітру технічних прийомів, власне бачення виконавця, досвід інтерпретатора, що представляє базу переоцінки культурно-естетичний досвіду, «варіативну множинність виконавства». Тобто «художнє» включає усвідомлення, переосмислення. Художню інтерпретацію автор розглядає як грань, зумовлену співтворчістю інтерпретатора і творця (автора). Суб'єктивну частину виконавства, в поєднанні з об'єктивним і точним осмисленням авторського задуму становить процес виконавської діяльності. Суб'єктивна складова являє собою виконавство, думка творця (автора) на розсуд автора об'єктивна

(Ляшко, 2011: 60). Подібного бачення притримувався В. Москаленко. Процес осмислення, емпатійне сприйняття на етапі підготовки тексту виконавцем формують поняття художньої інтерпретації. В. Москаленко розглядає інтерпретацію як художнє тлумачення співаком, інструменталістом, диригентом, камерним ансамблем музичного твору в процесі виконання.

В культурологічному аспекті проблему художньої інтерпретації розглядають Е. Колесник, Є. Гуренко та інші. Інтерпретацію в музикознавстві піддають аналізу Л. Гаврілова, Л. Псарьова.

Зазначимо, із точки зору О. Колесник (Колесник, 2020: 57) умовами художньої інтерпретації є: 1) об'єкт, 2) посередник-інтерпретатор; 3) продукт виконавської діяльності. Існування в музичному виконавстві «триєдиного» комплексу: створення – виконання – сприймання музики, які забезпечуються відповідною діяльністю композитора – виконавця – слухача. Продовжує думку О. Колесник (Колесник, 2020: 55) і формує поняття художньої інтерпретації. Вкладає під поняттям художньої інтерпретації процес та результат створення версії оригіналу, або ж власного художнього твору на основі творчого переосмислення поза художніх фактів або ж «первинного» мистецького твору, який може підлягати різним варіантам трансформацій.

Вищезазначеного тексту «художнє» являється ключовою характеристикою. Тому логічно виникає питання про те, які фактори впливають на формування саме художньої інтерпретації. Як формується саме художня інтерпретація, якщо професійний рівень виконавця не відповідає «рівню» твору? Чи можна вважати гепенінг проявом саме художньої інтерпретації? Чи можливо існування музичної інтерпретації без використання «художня»?

Відповідь на ряд питань знаходить О. Колесник, де в понятті первинної інтерпретації і зазначає п'ять цілей, які стоять перед інтерпретатором, а саме:

- 1) осмислення, структурування, синтез фактів та створення на їхній основі цілісної картини світу при інтерпретації *poza* художньої реальності;
- 2) втілення авторського задуму у виконавському виді мистецтва (виконання музичного твору, театральна постановка);
- 3) заміна авторського тексту новим (переклад, переказ, редагування тексту);
- 4) доповнення одного твору іншим (ілюстрація та інші міжвидові транспозиції);
- 5) діалог сенсів, створення власних варіацій на тему першоджерела (найрізноманітніші варі-

анти, як зі зміною мовної та семіотичної системи, так і без).

Висновки. Музична інтерпретація це система пояснень, тлумачень, сенсу тексту музичного характеру, в вузькому сенсі, (розумінні) та в широкому розумінні, якщо музична інтерпретація виходить за рамки тексту. Музична інтерпретація існує та проявляється в тріаді *Твір-Виконавець-Інтерпретація*. Сучасна музична думка виділяє наступні типи музичної інтерпретації: слухацька, композиторська, редакторська, словесна, виконавська, режисерська, техноло-

гічна, музикознавча, музикознаво-журналістка. Окремим видом інтерпретації є художня. Художня інтерпретація розкриває емпатію музиканата до тексту, на етапі ознайомлення з ним. Наступною рисою художньої інтерпретації є розкриття змісту музичного супроводу до події, постановки, тощо. Де музичний твір призначений для підсилення події що відбувається на сцені, в кінострічці, тощо. Питання притаманності художньої інтерпретації на етапі редакторської інтерпретації, технологічної потребує поглибленого вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврілова Г. Псарьова Л. Інтерпретація музичного твору: теоретичні аспекти. Збірник наукових праць ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» Вип. 3. Слов'янськ. 2016. С. 97–106.
2. Значення слова інтерпретація. Словник української мови: в 11 томах. Том 4, 1973. С. 39.
3. Значення слова інтерпретація в slovaronline словнику: веб-сайт. URL: <https://1531.slovaronline.com/201201-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 29.02.2024).
4. Значення слово interpretatio в latdict словнику: веб-сайт. URL: <https://latin-dictionary.net/search/latin/interpretatio> (дата звернення: 29.02.2024).
5. Значення слово interpretatio в latdict словнику: веб-сайт. URL: <https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php?parola=interpretatio> (дата звернення: 29.02.2024).
6. Значення слово interpretatio в Perseus Hopper словнику: веб-сайт. URL: <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/morph?l=interpretatio&la=la&can=interpretatio0> (дата звернення: 29.02.2024).
7. Значення слово interpretatio в wordsense словнику: веб-сайт. URL: <https://www.wordsense.eu/interpretatio/> (дата звернення: 29.02.2024).
8. Значення слово interpretation в cambridge словнику: веб-сайт. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/interpretation> (дата звернення: 29.02.2024).
9. Колесник О. С. Феномен інтерпретації в художній культурі.: монографія К. : НАКККіМ, 2014. 265 с.
10. Котляревська О. І. Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства; 17.00.03. Київ : Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 1996. 19 с.
11. Котляревська О. І. Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування: автореф. дис... канд. мистецтвознавства; 17.00.03. Київ : Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 1996. 19 с. С. 7.
12. Ляшенко О. Художня інтерпретація творів у мистецтві в теорії на практиці наукового аналізу. Неперерв. проф. освіта: теорія і практика. – 2011. № 2. С. 58–63.
13. Мельник Л. О. Інтерпретаційні парадигми музичної журналістики. Часопис НМАУ. № 2. 2011. С. 24–30.
14. Москаленко В. Г. Лекції з музичної інтерпретації.: навчальний посібник. К. НМАУ. 2013. 134 с. С. 18.
15. Москаленко В. Г. Творчий аспект музичної інтерпретації (до проблеми аналізу) Творческий аспект музыкальной интерпретации (к проблеме анализа): исследование. Київ: Киев. гос. консерватория имени П. И. Чайковского, 1994. 157 с.
16. Ніколаєвська Ю. Homo interpretatus в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ століть. монографія Х. «Факт», 2020. 576 с. С. 100.
17. Ніколаєвська Ю. Музична комунікація як інтерпретативний феномен (на прикладі творчості ХХ–початку ХХІ ст.): дис. ... докт. м-ва. Харків, 2020. 517 с. С. 2.
18. Самойленко О. І. Теорія музикознавчої інтерпретації як напрям сучасної герменевтики. Часопис. НМАУ. Київ. 2011. С. 3–9.

REFERENCES

1. Havrilova H. Psarova L. (2016) Interpretatsiia muzychnoho tvoruu: teoretychni aspekty. [Interpretation of a musical work: theoretical aspects.] Zbirnyk naukovykh prats DVNZ “Donbaskyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet”. – Collection of scientific works of the Donbas State Pedagogical University “Donbas State Pedagogical University” Vol. 3. Slavyansk. 2016. P. 97–106. [in Ukrainian].
2. Znachennia slova interpretatsiia (2024). [The meaning of the word interpretation.] Slovnyk ukrainskoi movy/ – Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes. Volume 4, 1973. P. 39. [in Ukrainian].
3. Znachennia slova interpretatsiia v slovaronline slovnyku (2024) [The meaning of the word interpretation]: web-sait. URL: <https://1531.slovaronline.com/201201-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (date of application: 29.02.2024).

4. Znachennia slovo interpretatio v latdict slovnyku (2024) [The meaning of the word interpretatio in the latdict dictionary]: web-sait. URL:<https://latin-dictionary.net/search/latin/interpretatio> (date of application: 29.02.2024).

5. Znachennia slovo interpretatio v latdict slovnyku (2024) [The meaning of the word interpretatio in the latdict dictionary]: web-sait. URL:<https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php?parola=interpretatio> (date of application: 29.02.2024).

6. Znachennia slovo interpretatio v Perseus Hopper slovnyku (2024) [Znachennia slovo interpretatio v Perseus Hopper slovnyku] web-sait. URL: <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/morph?l=interpretatio&la=la&can=interpretatio0> (date of application: 29.02.2024).

7. Znachennia slovo interpretatio v wordsense slovnyku (2024) [The meaning of the word interpretatio in the wordsense dictionary]: web-sait. URL: <https://www.wordsense.eu/interpretatio/> (date of application: 29.02.2024).

8. Znachennia slovo interpretation v cambridge slovnyku (2024). [The meaning of the word interpretation in the Cambridge dictionary]: web-sait. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/interpretation> (date of application: 29.02.2024).

9. Kolesnyk O. S. (2014) Fenomen interpretatsii v khudozhnii kulturi. [The phenomenon of interpretation in artistic culture]: monohrafiia K.: NAKKKiM, monograph Kyiv. – *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts*, 2014. 265 p. [in Ukrainian].

10. Kotliarevska O. I. (1996) Variatyvnyy potentsial muzychnoho tvorcu: kulturolohichnyy aspekt interpretuvannia [Variational potential of a musical work: cultural aspect of interpretation]: avtoref. dys... kand. mystetstvoznavstva; 17.00.03. Kyiv : Natsionalna muzychna akademiia Ukraïny im. P. I. Chaykovskoho. – avtoref. Dis. ... Cand. art history; 17.00.03. Kyiv: National Music Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky, 1996. 19 p. [in Ukrainian].

11. Kotliarevska O. I. (1996) Variatyvnyy potentsial muzychnoho tvorcu: kulturolohichnyy aspekt interpretuvannia [Variational potential of a musical work: cultural aspect of interpretation]: avtoref. dys... kand. mystetstvoznavstva; 17.00.03. Kyiv : Natsionalna muzychna akademiia Ukraïny im. P. I. Chaykovskoho. – avtoref. Dis. ... Cand. art history; 17.00.03. Kyiv: National Music Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky, 1996. 19 p. P. 7 [in Ukrainian].

12. Liashenko O. (2011) Khudozhnia interpretatsiia tvoriv u mystetstvi v teorii na praktysi naukovoho analizu [Artistic interpretation of works in art in theory and practice of scientific analysis.] Nepererv. prof. osvita: teoriia i praktyka. – non-stop Prof. education: theory and practice. – 2011. No. 2. P. 58–63.

13. Melnyk L. O. (2011) Interpretatsiini paradyhmy muzychnoi zhurnalistyky. [Melnyk L. O. Interpretatsiini paradyhmy muzychnoi zhurnalistyky]. Chasopys NMAU. No. 2. Chasopys NMAU. No. 2. 2011. P. 24–30.

14. Moskalenko V. H. (2013) Lektsii z muzychnoi interpretatsii.: navchalnyi posibnyk [Lectures on musical interpretation.]: Kyiv. NMAU. – study guide. K. NMAU. 2013. 134 p. P. 18.

15. Moskalenko V. H. (1994) Tvorchyi aspekts muzychnoi inteprytatsii (do problemy analiza) Tvorcheskyi aspekt muzykalnoi ynterpretatsyy (k probleme analiza) [Creative aspect of musical interpretation (to the problem of analysis) Creative aspect of musical interpretation (to the problem of analysis)]: yssledovanye. Kyiv: Kyev. hos. konservatoryia ymeny P. Y. Chaikovskoho. -research. Kyiv: Kyiv. Mr. Tchaikovsky Conservatory, 1994. 157 p.

16. Nikolaievska Y. (2020) Homo inepretatus v muzychnomu mystetstvi [Homo inepretatus in the musical art of the 20th and early 21st centuries] KhKh – pochatku XXI stolit. monohrafiia Kh. “Fakt”. monograph H. “Fact”, 2020. 576 p. P. 100.

17. Nikolaievska Y. (2020) Muzychna komunikatsiia yak interpretatyvnyi fenomen (na prykladi tvorchosti KhKh–pochatku KhKhIst.) [Musical communication as an interpretive phenomenon (on the example of creativity of the 20th–early 21st centuries)]: dys. ... dokt. m-va. Kharkiv.): diss. ... Dr. m-va Kharkiv, 2020. 517 p. P. 2.

18. Samoilenko O. I. (2011) Teoriia muzykoznavchoi interpretatsii yak napriam suchasnoi hermenevtyky [Theory of musicological interpretation as a direction of modern hermeneutics]. Chasopys. NMAU. Kyiv. – Magazine NMAU Kyiv. 2011. P. 3–9.